

Allmän SiS-rapport
1999:3

Utvecklingsprojekt finansierade av SiS

Utvecklingsprojekt vid SiS

Rapport 1999:3

Förord

Sedan 1993/94 har SiS finansierat forskning, verksamhetsutveckling och personalutbildning via FoU-budgeten. Totalt har finansierats 130 utvecklingsprojekt varav ungefär tre av fyra gäller ungdomsvård och en av fyra missbrukarvård. Generellt har drygt hälften av ansökningarna beviljats medel. Kostnadsmässigt rör det sig om 23,5 miljoner kronor som satsats på olika utvecklingsprojekt på de särskilda ungdomshemmen och 5,5 miljoner på projekt inom LVM-hemmen. Utöver dessa har en ansevärd summa använts till projekt som letts av huvudkontoret. Här ingår bl a införandet av det klientadministrativa systemet KIA, dokumentationssystemen DOK och ADAD, vilka berör såväl huvudkontoret som institutionerna, samt Föräldraprojektet som omfattade sex institutioner och Camp Change-projektet, vilka till stor del vänt sig till institutionerna. En nyligen genomförd uppföljning av utvecklingsprojekten under perioden 1993-1997 visar att projektarbetet har gett möjlighet att stanna upp och reflektera över vad man gör och att resultaten av projekten i stor utsträckning används i den egna verksamheten (Rapport 1999:2). Resultaten tenderar tyvärr att stanna på den institution där de tas fram i stället för att utnyttjas av hela organisationen eller åtminstone av flera institutioner inom myndigheten. Två av tre utvecklingsprojekt har resulterat i en skriftlig rapport, vilket inte kan anses vara helt tillfredsställande.

Föreliggande rapport omfattar de utvecklingsprojekt som pågick vid rapportens framställning. Projekt som bedrivs på de särskilda ungdomshemmen redovisas först, sedan LVM-hemmens projekt och i slutet av katalogen finns de övergripande projekten redovisade. En grov kategorisering har gjorts av projektni riktningen. Projekten inom ungdomsvården har kategoriserats i utveckling av vård och behandling (8 st), utveckling av vården för speciellt flickor (3), utveckling av vården för kriminella ungdomar (2), utveckling av nya metoder i skolan (3), familje- och nätverksarbete (2), samarbete med socialtjänsten (3), utredning och uppföljning (4), utvärdering (2) samt ett projekt som klassificerats som utveckling av vården för unga sexualförövare. Inom missbrukarvården berör 4 projekt metoder inom vården, 4 utredning och uppföljning samt ett projekt samarbete med socialtjänsten. Totalt sex övergripande projekt pågår, varav två direkt berör personalen på SiS institutioner.

Sammanställningen har gjorts av Tarja-Liisa Leiniö och Christina Ekvall vid SiS FoU-enhet.

Innehållsförteckning

Förord

Innehållsförteckning

- Utvecklingsprojekt inom ungdomsvården
- Utveckling av vård och behandling inom ungdomsvården
- Utveckling av speciellt vården för flickor
- Utveckling av speciellt vården för kriminella ungdomar
- Utveckling av nya metoder i skolan
- Familje- och närverksarbete
- Utveckling av samarbetet med socialtjänsten
- Metoder för utredning och uppföljning
- Utvärdering av vården vid de särskilda ungdomshemmen
- Utveckling av speciellt vården för unga sexualförövare

- Utvecklingsprojekt inom missbrukarvården
- Utveckling av metoder inom LVM-vården
- Metoder för utredning och uppföljning
- Utveckling av samarbetet med socialtjänsten

- Utvecklingsprojekt som gäller både ungdoms- och missbrukarvården
- Utvecklingsprojekt angående personal vid SiS institutioner

Utvecklingsprojekt inom ungdomsvården

Utveckling av vård och behandling inom ungdomsvården

Samarbetsprojekt med Ungern i Budapest och i Miskolc (U 1996-2006)

FoU-enheten

Projektledare: Martha Kesthely, FoU-enheten, Statens institutionsstyrelse

Projekttid: 1996-04-01--1999-12-31

Beviljade medel: 230 000 kronor

Syftet är att bygga upp ett europeiskt kontaktnät institutioner emellan, att lära känna varandras arbete, utbyta erfarenheter, bredda synsätt och bidra med kunskap samt att ge arbetet ett internationellt perspektiv. Brättegården är väninstitution. Samarbetet inbegriper utbytesresor för personal och ungdomar, utbildning för institutionschefer samt gemensamma konferenser. Utöver Brättegården som varit med från projektets början har Långanässkolan anslutit sig hösten 1997 och Ryds Brunns skola våren 1998.

Kognitiv-beteendeterapeutisk metodik (KBT-metodik) vid Fagareds ungdomshem (U 1998-2006)

Fagareds ungdomshem

Projektledare: Metodutvecklare Eva da Silva, Fagareds ungdomshem

Projekttid: 1998-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 750 000 kronor

Projektet avser att höja kompetensnivån hos personalen vid avdelningarna Backen, Villan, Falkgatan och Granliden. Projektet är utbildningsinriktat med inslag av utvecklingsarbete. Utbildningen avser kognitiv-beteendeterapeutisk metodik (KBT) och utvecklingen i första hand familjemetodik (samtliga avdelningar), utredningsmetodik (Backen) och anpassning av behandlingsprogrammen till de olika avdelningarna.

Musikverkstaden "Musik utan gränser" (U 1998-2015)

Öxnevalla behandlingshem

Projektledare: Behandlingsass. Pär Israelsson, Öxnevalla behandlingshem

Vetenskaplig ledare: Forskare Jan Carle, Sociologiska inst. Göteborgs univ.

Projekttid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 60 000 kronor

Det huvudsakliga syftet med projektet är att utöka utbudet av aktiviteter på Öxnevalla behandlingshem. Musikverksamheten är tänkt att användas som ett pedagogiskt redskap för att motivera och inspirera samt ge en möjlighet att lyckas med något samtidigt som man skaffar sig nya kunskaper och färdigheter. Ett konkret mål för eleverna blir att få medverka i att göra en egen Cd-skiva. Ett mera långsiktigt mål för verksamheten är att föra in en meningsfull och identitetsskapande sysselsättning i elevernas ofta så destruktiva livsstil.

Utvecklingsmedel för att genomföra det fasindelade behandlingsprogrammet på Sundbo ungdomshem (U 1998-201, U1996-2014)

Sundbo ungdomshem

Projektledare: Institutionschef Arne Andersson, Sundbo ungdomshem

Projekttid: 1998-07-01--2000-12-31

Beviljade medel: 1 420 120 kronor

Projektet är en fortsättning på ett utbildningsprojekt som påbörjades för två år sedan. Syftet med projektet är att identifiera och införa lovande kognitiva metoder samt att bygga en fasindelad vårdkedja. Strategierna för implementeringen är: konstruktion av ett omfattande, teoretiskt välgrundat och välbeskrivet program, bildandet av en projektgrupp, förankring av projektet, styrning mot tydligt beskrivna mål, successiv introduktion av effektiva metoder och förhållningssätt, regelbunden utbildning och handledning av personalen, målstyrning och kvalitetssäkring utifrån ungdomarnas behov samt utvärdering och forskning. På Sundbo arbetar man med att ta fram ändamålsenliga metoder för arbetet med kriminella ungdomar. Inledningsvis studeras närmare det multimodala programmet ART - Agression Replacement Training.

Utveckling av ett kognitiv-beteendeterapeutiskt program med moralisk-kognitiv inriktning (U 1999-2013)

Sundbo ungdomshem

Projektledare: Psykolog/doktorand Martin Lardén, Sundbo ungdomshem

Vetenskaplig ledare: Professor Lennart Melin, Inst. för psykologi, Uppsala univ.

Projekttid: 1999-01-01--2000-06-30

Beviljade medel: 182 000 kronor

Syftet med projektet är att utveckla ett kognitivt-beteendeterapeutiskt program som bygger på sociala färdigheter och moraliskt-kognitiva faktorer. En detaljerad skriftlig manual för ett program med inriktning på sociala färdigheter och sociomoralisk utveckling baserat på etablerade metoder sammanställs. Bearbetningar av ART-manualen kompletteras med kognitiva inslag ur andra program. Materialet utprovas i individuell form på elever som vistas på Sundbo. Uppföljning sker genom intervjuer med elever som genomgått programmet. Avdelningspersonalen intervjuas om sina observationer och administratörers erfarenheter samlas in. Målsättningen är att programmet i framtiden skall kunna tjäna som korttidsprogram inom slutna ungdomsvård och som en obligatorisk behandlingskomponent inom Sundbos vårdkedja.

Samarbete utredningsinstitutioner - behandlingsavdelningar (U 1999-2009)

Bergsmansgården

Projektledare: Inst. chef Bosse Andersson, Bergsmansgården

Projekttid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 50 000 kronor

Syftet med projektet är att finna former för utökat samarbete mellan självständiga utredningsinstitutioner och behandlingsavdelningar. Projektgruppens arbete skall mynna ut i en modell för att på ett professionellt sätt överföra den kunskap som samlats om eleven. I projektgruppen ingår Bergsmansgården, Villa Ljungbacken, Björkbacken, Åbygården och Tunagården.

Maskroskraft (U 1999-2012)

Brättegården

Projektledare: Förest. Per Gustafsson, Brättegården

Vetenskaplig ledare: Stig Goldkuhl, Psykoterapihuset, Goldkuhl AB, Herrljunga

Projekttid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 150 000 kronor

Syftet med projektet är att testa en ny behandlingsmodell på avdelning Lunden. Behandlingsmodellen tar sin utgångspunkt i äventyrspedagogik varigenom intensivupplevelser skapas för elever, deras nätverk och för personalen. Samtidigt introduceras ett särskilt familje- och nätverksarbete uppbyggt i syfte att stödja ett sviktande nätverk kring eleven. Dessa två delar skall integreras till en helhetsupplevelse, som skall gagna en långsiktig utvecklingsprocess, där elevens nätverk skall bevara kontinuitet och fasthet. Personalen genomgår kompetensutveckling under projektets gång.

Metodutvecklartjänst § 12-hem (U 1999-2036)

SiS, FoU-enheten

Projektledare: Inst. chef Nils Åkesson, Utredningshemmet i Hässleholm

Projekttid: 1999-01-01--2000-12-31

Beviljade medel: 447 000 kronor

Projektet syftar till kvalitetsutveckling vid SiS utifrån ett brukarperspektiv. Utvärderingsinstrument skall utformas och direktiv för genomförande formuleras. Projektet skall också arbeta med kvalitetsutveckling inom utredningsverksamheten av klienterna genom att ta fram metodanvisningar och genom att utarbeta former för professionell kompetensutveckling t ex i form av kollegialt stöd, internkonsultation, utbildningsinsatser och stöd till institutioner.

Utveckling av speciellt vården för flickor

Utvärdering av Stall Frossarbo (U 1994-2003) Stall Frossarbo

Projektledare: Inst. chef Sven Forsling, Stall Frossarbo

Projekttid: 1994-04-01--1999-12-31

Beviljade medel: 325 000 kronor

Syftet är att beskriva Frossarboundomars situation före, under och efter behandlingen samt att testa alternativa aspekter av Stall Frossarbos behandlingsprogram i förhållande till konventionell tvångsvård. Vidare kommer ett påbörjat utvecklingsarbete av en ny behandlingsmetod rörande relationsstörningar, med djur som övergångsobjekt, att redovisas.

Metodutveckling/utslussning för flickor på Ljungaskog (U 1997-2012) Ljungaskog

Projektledare: Tjänsteman Olof Erik Hultkrantz, Ljungaskog

Projekttid: 1997-01-01--1999-06-30

Beviljade medel: 129 000 kronor

Projektets syfte är att pröva och utvärdera olika utslussningsmetoder. En förbättrad utslussning och eftervård förutsätter samråd med placerande kommuner, nätverk och andra intressenter såsom gymnasieskolor, folkhögskolor, Komvux och andra utbildningsenheter samt i förekommande fall arbetsgivare. Genom familjestöd och i förekommande fall familjeterapi skall man ge systematisk relationsbearbetning och därigenom skapa förutsättningar för att utslussning/eftervård skall lyckas. Man skall också genom varierande insatser/ resurser pröva olika tillvägagångssätt för utslussning med särskilt stöd under första delen av utflyttningen från institutionen.

"Tjejgrupp som växtplats" (U 1999-2004) Brättegården

Projektledare: Behandlingsass. Annelie Höglund, Brättegården

Projekttid: 1999-01-01--2000-12-31

Beviljade medel: 200 000 kronor

Projektet genomförs via personalutbildning och start av behandlingsverksamhet i tjejgrupper. Avsikten med tjejgrupper i behandlingsarbetet är att arbeta med teman och ämnen som rör tonårsflickor/kvinnor. De placerade flickorna ges möjlighet att utveckla självförtroende och självinsikt för att finna alternativa handlingsmöjligheter och förmåga att reflektera över sig själv och andra. Personalutbildningen skall bl.a. innehålla inslag av övergreppsproblematisering.

Utveckling av speciellt vården för kriminella ungdomar

Korttidsbehandling och medling inom slutna ungdomsvård - ett utvecklingsprojekt (U 1999-2018)

SiS, Planeringsenheten

Projektledare: Viveca Feldt, Maria Ungdom i Stockholm

Projekttid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 565 000 kronor

Projektets syfte är att utveckla metoder för behandling av ungdomar som dömts till slutna ungdomsvård i första hand på avdelning Tunet, den slutna mottagningsavdelningen på Bärby ungdomshem. Den lösningsfokuserade nätverksterapi skall prövas vid SiS institutioner. Projektet skall också utvärdera om medlingsverksamhet kan användas i institutionsvården. Bärby skall utvecklas till ett resurscentrum för utveckling av lösningsfokuserad samtalsmetodik och medling. Två personer från Kriminalvårdsprojektet vid Maria Ungdom skall knytas till Bärby.

Rapport om förhållandena vad gäller unga lagöverträdare på Nya Zeeland (U 1997-2029)

Lövsta skolhem

Projektledare: Med dr Per Lindqvist, Lövsta skolhem, avd Älvan

Projekttid: 1997-08-01--1998-12-31

Beviljade medel: 50 000 kronor

Avser ett resestipendium. Resan skall utmynna i en rapport om förhållandena vad gäller unga lagöverträdare på Nya Zeeland; lagstiftning, påföljdspraxis, tillrättaförande. Särskild vikt skall läggas på hur ungdomar som både är asociala och psykiskt störda hanteras.

Utveckling av nya metoder i skolan

Stigbyskolans restaurangprojekt (U 1997-2030)

Stigbyskolan

Projektledare: Tommy Karlsson

Projekttid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 450 000 kronor

Det övergripande syftet med projektet är att utöka dagverksamheten med ytterligare en verksamhetsgren, restaurangutbildning. Projektet bidrar till att minska undervisnings-gruppernas elevantal och därigenom skapa förutsättningar för att individualisera behandlingsarbetet samt för att tillgodose invandrargruppens intresse och ta tillvara deras erfarenheter av restaurangbranschen.

Utveckling av pedagogiken på de särskilda ungdomshemmen (U 1998-2002)

Växjö universitet, Inst. för pedagogik

Projektledare: Lars Fredriksson, Ryds Brunns skola

Vetenskaplig ledare: Håkan Jenner, IKM

Projektid: 1998-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 200 000 kronor

Tre delprojekt ingår: pedagogiskt utredningsarbete, individuella gymnasieprogram och IT-användning. Det första delprojektet syftar till att utveckla utredningsarbetet genom att göra innehållet mera användbart för den skola som tar över undervisningen av den aktuella eleven, se över testmaterialet och pröva metoder att erhålla samma typ av kunskap som genom regelrätta test, att göra utredningstiden mera vettig så att den även innebär att stärka eleven och motivera inlärning samt att se över verksamheten i relation till läroplanens mål om elevmedverkan. Delprojektet individuella gymnasieprogram innebär att vissa institutioner måste utveckla sin profil med hänsyn till nya elevgrupper, en utveckling av lokala kurser, korta delkurser för snabbare 'avslut' och samverka med den kommunala skolan. IT-användningsprojektet syftar till att utveckla former för att utnyttja datorer som pedagogiskt hjälpmedel samt att utnyttja IT-tekniken för ett kontinuerligt idé- och erfarenhetsutbyte mellan lärare. I denna delprojekt skall dels erfarenheter av IT som pedagogiskt hjälpmedel utredas, IT prövas som hjälpmedel för elever med läs- och skrivsvårigheter, dels att bygga upp first class system för erfarenhetsbyte. Utgångspunkten för hela projektet är att implementera de kunskaper som vunnits inom ramen för ett forskningsprojekt finansierat av SiS (U95-3039).

NO-huset (U 1999-2008)

Lövsta skolhem

Projektledare: Speciallärare Dan Rosenwall, Lövsta skolhem

Vetenskaplig ledare: Peter Svanberg, Skansen Akvariet AB

Projektid: 1999-01-11--1999-12-31

Beviljade medel: 150 000 kronor

Projektets syfte är att utforma en alternativ pedagogik för att intressera ungdomarna för NO-ämnena. Det traditionella klassrummet skall integreras med ett växthus av samma storlek. På Lövsta skolhem finns tidigare goda erfarenheter av undervisning där eleverna genom eget engagemang får bidra till sin egen förståelse genom praktiska övningar. Trots projektets namn kommer bl a svenska, engelska, SO-blocket, slöjd, bild och matematik att ingå som integrerade delar i projektet.

Familje- och nätverksarbete

Föräldraprojekt på särskilda ungdomshem och LVM-hem (U 1996-2018)

SiS FoU-enhet

Projektledare: Martha Kesthely, FoU-enheten

Projektid: 1996-03-01--1998-12-31

Beviljade medel: 1 500 000 kronor

Projektet är ett samarbetsprojekt mellan fem ungdomshem, ett LVM-hem och tre föreningar, nämligen SIMON, FMN och Hassela Solidaritet, vilka alla fungerar som föräldraorganisationer. Syftet är att göra föräldrar och de närmast anhöriga delaktiga i behandlingsprocessen och i samverka med berörda organisationer underlätta rehabilitering och förebygga utslagning. Projektet samfinansieras med Allmänna Arvsfonden och SiS FoU-enhet som utvecklingsprojekt.

Nätverk och eftervård vid Ryds Brunns skola (U 1997-2018)

Ryds Brunns skola

Projektledare: Leg. psykolog Peter Ahlqvist, Ryds Brunns skola

Projektid: 1997-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 75 000 kronor

Syftet är att tillskapa, utpröva och utvärdera modeller för nätverksarbete vid Ryds Brunns skola. Särskilt studeras möjligheterna att aktivera fäderna, som hittills vanligen haft en marginell roll inom social rehabilitering.

Vidareutveckling av Övedsmodellen - Familje- och nätverksarbete på institution (U 1999-2023)

Råby ungdomshem

Projektledare: Lisbeth Fernlöf, Råby ungdomshem

Vetenskaplig ledare: Lennart Axelsson, Malmö

Projekttid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 125 000 kronor

Teorier och metoder som används i familjearbetet på Öveds skolhem skall sammanställas så att de samverkar med den miljöterapeutiska behandlingsmodellen och formaliseras till Öveds modell för familjearbete. En modell för kontinuerlig och systematisk utvärdering av familjearbetet skall utarbetas.

Utveckling av samarbetet med socialtjänsten

Kan samverkan mellan en § 12-utredningsplacering och socialtjänsten tillrättaföra unga lagöverträdare? (U 1995-2070)

Utredningshemmet i Hässleholm

Projektledare: Inst. chef Nils Åkesson, bitr. institutionschef Nils Dovik

Projekttid: 1996-01-01--2000-06-30

Beviljade medel: 320 000 kronor

Projektet syftar till att sammanställa, analysera och redovisa pågående datainsamling av ungdomar utredda på Utredningshemmet sedan september 1991. Det finns data avseende 200 ungdomar. Materialet skall kompletteras med intervjuer och i viss mån registerdata. Undersökningen avser frågor om i vilken utsträckning, som socialtjänsten följer utredningens rekommendationer, hur ungdomarnas kriminalitet, missbruk, sysselsättning samt relation till familjen utvecklats ett år efter utredningen samt vilken betydelse socialsekreterarens samverkan med utredningsinstitutionen tillmätts för behandlingen av ungdomen.

Ungdomar, Socialtjänst och institutionsvård - Om vård och behandling som process (U 1998-2003)

Råby ungdomshem

Projektledare: Forskare Larry Mingert, Råby ungdomshem

Vetenskaplig ledare: Fil lic Claes Levin, Socialhögskolan, Lunds universitet

Projekttid: 1998-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 1 243 360 kronor

En grupp på 25 ungdomar som placeras på behandlingsavdelning vid ett särskilt ungdomshem jämförs med lika många ungdomar som efter akut- och utredande placering blir föremål för andra typer av åtgärder. I projektet söks kunskap om vilka föreställningar som styr behandling och rehabilitering av omhändertagna ungdomar och vilka samband som finns mellan föreställningarna, sättet att utföra och organisera behandlingsarbetet och vilka konsekvenser behandlingsarbetet får för de unga (se forskningsprojekt U 1999-3019).

Bryggan - ett program för aktivt överlämnande när ungdomar återgår till hemmiljö efter utredning (U 1999-2011)

Utredningshemmet i Hässleholm

Projektledare: Liselotte Nylander, Utredningshemmet i Hässleholm

Projekttid: 1999-01-01--2000-06-30

Beviljade medel: 92 000 kronor

Projektets syfte är att tillvarata den positiva utveckling hos ungdomar och deras familjer som ofta sker under utredningstiden genom att bidra med ett program för aktivt överlämnande till öppna behandlingsinsatser inom socialtjänsten. Projektet genomförs i tre faser:

- 1) planering och marknadsföring,
- 2) aktivt eftervårdsarbete och
- 3) sammanställning och rapportering.

Metoder för utredning och uppföljning

Jämförande studie av resultat från Rorschachtest med data och resultat från '§12-projektet' avseende 45 ungdomar på ett LVU-hem (U 1997-2019)

Hammargården

Projektledare: Leg. psykolog Christer Österberg, leg. psykolog Bodil Holmgren

Vetenskaplig ledare: Prof. Jerzy Sarnecki, Kriminologiska inst. Stockholms univ.

Projekttid: 1997-01-01--1999-06-30

Beviljade medel: 100 000 kronor

Syftet är att undersöka användbarheten hos Rorschachmetoden för bedömning och behandlingsplanering av ungdomar vid § 12-hem. Ett insamlat rorschachmaterial från 6 testningar kommer att analyseras och relateras till relevanta delar av § 12-projektets data.

Behandlingsplanering med ADAD som utgångspunkt (U 1997-2035)

Hammargården

Projektledare: Forskningsass. Malin Bragner, Hammargården

Projekttid: 1998-01-01--1998-12-31

Beviljade medel: 87 000 kronor

Syftet är att integrera ADAD i behandlingsplaneringen via en strukturerad modell enligt följande:

1. Dokumentation av behandlingsinsatser för att kunna se förändringar, revidera icke-verksamma metoder, för att ungdomarna skall se att sker en förändring, för användning i samarbete med socialförvaltningen och föräldrarna.
2. Att öka effektiviteten inom organisationen genom skrivna mål och insatser för att tydliggöra kommunikation mellan olika delar av organisationen som arbetar med ungdomarna.
3. Att skapa ett enhetligt sätt att arbeta på hela institutionen i syfte att skapa jämnare kvalitet på arbetet och stärka professionaliteten.

Utvecklingsprojekt med utgångspunkt från ADAD-intervju (U 1998-2004)

Råby ungdomshem

Projektledare: Leg. psykolog Bodil Ekheim, leg. psykolog Mette Smith Projekttid: 1998-01-01--2001-12-31

Beviljade medel: 250 000 kronor

Projektet syftar till att finna en modell för integrering av kontinuerlig utvärdering av metoder för vård och behandling inom Råby. Omkring 50 ungdomar följs upp under 4 år. Projektet består av två delar:

- 1) utarbeta rutiner för datainsamling, ADAD innehållande
 - a) utskrivningsintervju,
 - b) behandlingspersonalens bedömning av vårdinsatserna,
 - c) uppföljningsintervju efter 6 månader och
 - d) uppföljningsintervju efter 2 år.

- 2) sammanställning och bearbetning av materialet för

- a) direkt feedback till respektive behandlingsavdelning och
- b) bearbetning som grund för vidare metodutveckling på Råby.

Hur var det - hur blev det - en longitudinell studie av de ungdomar som utretts på Älvan. Faktorer som är relaterade till en gynnsam utveckling (U 1998-2018 och U 1998-2019)

Lövsta skolhem

Projektledare: Psykolog Anna Michanek, Lövsta skolhem, avd Älvan

Vetenskaplig ledare: Leg. läkare Marianne Kristiansson, RMV, Rättspsykiatriska avd. Huddinge

Projekttid: 1999-01-01--2000-12-31

Beviljade medel: 375 787 kronor

Syftet är att genomföra en tvärvetenskaplig longitudinell studie med 50 ungdomar, utredda på avdelning Älvan för att: förbättra kvalitén på utrednings- och avdelningsarbetet, skapa ökade möjligheter till samverkan mellan olika myndigheter och institutioner i arbetet med tvångsomhändertagna ungdomar, belysa ungdomarnas fortsatta utveckling utifrån specifika medicinsktpsykiatriska, psykologiska och psykosociala frågeställningar och att utifrån ovanstående identifiera och beskriva de variabler som korrelerar med gynnsam utveckling. Genomgårandet sker i form av fyra uppföljningstillfällen, vid 1, 3, 5 och 10 år efter utskrivning från Älvan. Datainsamlingen sker via intervjuer, frågeformulär och projektiv testning. En delrapport bearbetas.

Utvärdering av vården vid de särskilda ungdomshemmen

Relationsarbete - En förändringsprocess En utvärdering av Ekens behandlingsmodell (U 1995-2042)

Eken

Projektledare: Inst. chef Inger Aaby-Ericsson

Vetenskaplig ledare: Fil. dr. Göran Sandell, Göteborgs universitet

Projektid: 1995-07-01--1999-12-31

Beviljade medel: 330 000 kronor

Vid Eken har man utarbetat en behandlingsmodell för tidigt störda ungdomar. Modellen utgår från objektrelationsteorin samt den systemiska familjeterapin. Behandlingstiden är 3-4 år. Modellen indelas i tre faser: anknytningsfasen, förändringsfasen och separations/ utslussningsfasen. I projektet skall bl a utvärderas om verksamheten förmått uppfatta och bedöma ungdomars behov, om verksamheten bedrivs så att dessa behov möts och ungdomarna bistås till en positiv förändringsprocess samt om insatserna resulterar i positiva förändringar inom olika livsområden för ungdomarna - även en tid efter avslutad behandling på Eken. Även försök till kostnads- nyttoanalys av verksamheten skall göras i projektet.

Björkbacken - ett § 12-hem (U 1999-2029)

Björkbackens skol- och behandlingshem

Projektledare: Elisabeth Svelander, Björkbackens skol- och behandlingshem

Projektid: 1999-01-01--2000-12-31

Beviljade medel: 45 000 kronor

Projektets syfte är att dokumentera innehållet i institutionsbehandling. På Björkbacken har arbetet för att beskriva den där tillämpade miljöterapeutiska verksamheten, familjearbetet och skolans roll i behandlingen påbörjats. Detta arbete skall slutföras inom projektets ram.

Utveckling av speciellt vården för unga sexualförövare

Målgrupp unga sexualförövare (U 1999-2014)

Tunagården

Projektledare: Behandl.ass. Åsa Jeppson, Tunagården

Projektid: 1999-01-01--2000-12-31

Beviljade medel: 250 000 kronor

Syftet är att utveckla metoder, struktur, organisation, förslag till ekonomiska ramar och uppföljnings- och utvärderingsmetoder för en homogen målgrupp av unga sexualförövare. Projektet genomförs under 3 år av en projektgrupp som inventerar och initierar alla berörda för behandling av denna grupp. Integrering i ordinarie verksamhet sker successivt under projektets gång.

Utvecklingsprojekt inom missbrukarvården

Utveckling av metoder inom LVM-vården

Behandlingsassistenters upplevelse av kontaktpersonskapets emotionella del i motivationsarbete med tvångsintagna missbrukare (V 1995-2021)

Älvåsen

Projektledare: Bitr. inst. chef Anita Helgesson, Älvåsen

Vetenskaplig ledare: Med.vet.dr. Karin Axelsson, Umeå universitet

Projektid: 1998-01-01--1998-12-31

Beviljade medel: 350 000 kronor

Syftet med projektet är att belysa innebörden av behandlingsassistenters upplevda emotionella del av kontaktmannskapet i arbete med tvångsintagna missbrukare. Metod: Intervjuer med personer som arbetar vid en institution för tvångsintagna missbrukare, och som arbetar som kontakttman. Under intervjun ombeds intervjupersonen att berätta om sina upplevelser av ett kontaktmannskap de är involverade i. Frågor för att fördjupa och förtydliga berättelserna kommer att ställas. Intervjuerna spelas in med bandspelare. Banden destrueras när analysen är avslutad. Intervjuerna ska analyseras med en kvalitativ innehållsanalys.

Metodutvecklingsprojekt gällande missbrukande kvinnor och män som vårdas enligt LVM (V 1998-2007)

Gudhemsgården

Projektledare: Beteendevetare Rosanne Macke-Alström, R-M Ord o Bild, Falköping

Vetenskaplig ledare: Dr.med. Sc. Ingegerd Wirtberg, Inst. För barn- och ungdomspsykiatri, Lunds univ.

Projektid: 1998-03-01--1998-12-31

Beviljade medel: 115 000 kronor

Projektet beskriver ett sätt att konkretisera och metodologiskt utveckla den del av missbruksvården som riktar sig till klienter som vårdas enligt tvångslagsstiftning. Projektet inriktar sig både på att utveckla klienternas sociala kompetens och på att ge personalen en yttre ram för sitt arbete. Syftet är att utveckla och tillämpa metoder för ökad social kompetens genom utvecklingsstödande bemötande inom en ram av miljöterapi och nätverksarbete. Inom projektet skall utvecklas former för personal inom LVM-vården att konkretisera sitt arbete inom ramen för uppdraget.

Metodutvecklartjänst LVM (V 1999-2037)

FoU-enheten

Projektledare: Fil.dr Arne Gerdner, FoU-enheten, Statens institutionsstyrelse

Projektid: 1999-01-01--2001-12-31

Beviljade medel: 475 000 kronor

Metodutvecklartjänst. Uppdraget avser två huvudområden, dels att ansvara för metodutvecklingsfrågor, dels att hålla i ett program för uppföljnings- och utvärderingsfrågor inom LVM-vården. Dessa två områden har stora beröringspunkter när det gäller att följa kvalitetsutvecklingen inom SiS institutioner för vuxna missbrukare. Uppdraget innebär inte att till alla delar själv utföra, utan att samordna och överblicka arbetet på dessa områden.

Utveckling av DOK-projektet på LVM-hemmet Rebecka (V 1999-2033)

LVM-hemmet Rebecka

Projektledare: Bitr. inst. chef Raoul Svensson, LVM-hemmet Rebecka

Projektid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 30 000 kronor

Projektet arbetar med att öka motivationen hos kontaktpersonerna att fylla i långformulären genom att ge en snabb återkoppling av beskrivande material. Ett annat syfte är att analysera och utveckla teknik för bearbetning av DOK-material.

Metoder för utredning och uppföljning

Forskning och behandling i samverkan/

Implementation och uppföljning av europaprojektet (V 1995-2014)

Karlsvik

Projektledare: Psykolog Björn Sallmén, Karlsvik

Vetenskaplig ledare: Professor Mats Berglund, MAS, Malmö

Projektid: 1994-07-01--1998-12-31

Beviljade medel: 1 360 000 kronor

Projektets målsättning är: - att studera de särskilda behoven hos klienter som försämras psykiskt under vårdtiden - att analysera avbrott i behandlingen liksom förändring av planerade vårdlängder - att identifiera individuella optimala behandlingsperioder och behandlingsmålsättningar - att utveckla metoder för intensifierad samverkan mellan psykiatrin, missbrukarpsykiatri och socialtjänst - att jämföra förloppen vid Karlsvik med andra typer av behandling (Runnagården) - att integrera forskningsverksamhet och behandlingsverksamhet, särskilt vad gäller individualiserad behandlingsplanering - att studera diagnos och psykologiska karakteristika i förhållande till prognos Klienterna undersöks vid inskrivningen, efter halva vårdtiden, i samband med utskrivning och 18 månader efter inskrivningen.

Stipendietjänst för Björn Sallmén, Karlsvik (V 1999-2039)

Karlsvik

Projektledare: Psykolog Björn Sallmén, Karlsvik

Projektid: 1999-01-01--1999-06-30

Beviljade medel: 200 000 kronor

Stipendietjänst för slutförande av avhandlingsarbetet.

Diagnos och behandling av kvinnor med substansberoende och psykisk störning (V 1995-2077)

Runnagården

Projektledare: Ulf Andersson

Vetenskaplig ledare: Örjan Sundin, Karolinska Institutet

Projektid: 1995-07-01--1998-06-30

Beviljade medel: 300 000 kronor

Projektets syfte är att pröva lämpliga instrument för säkrare identifikation av kvinnor med substansberoende och psykisk störning. Parallellt med att man undersöker förekomst av psykisk störning, typer av störningar m m, undersöks också om patientens attityd och förväntningar påverkar deltagandet i behandlingen samt om sådana faktorer har betydelse för personalens attityder och förväntningar samt sätt att förhålla sig till patienten.

Utveckla behandlingen av personer som blivit utsatta för tidiga kränkningar (V 1999-2031)

Runnagården

Projektledare: Samordnare Sören Andersson, Runnagården

Projektid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 50 000 kronor

Projektet innehåller två delar, dels en verksamhetsutvecklande del, dels en insamlade och sammanställande del. Rällsögården har genomfört utbildningsinsatser och datainsamling inom projektets område tidigare. Inom detta projekt skall detta följas upp och kunskaperna inom området fördjupas. På Runnagården saknas formell kompetens när det gäller PTSD. Projektet syfte är att ge personalen bättre kunskaper i fråga om tidiga kränkningar samt kunskaper i användandet av testerna CTQ, CTI på ett adekvat sätt, att kartlägga förekomsten av tidiga kränkningar i patientgruppen samt eventuellt ge nya verktyg för att anpassa behandlingen till dessa patienter.

Utveckling av samarbetet med socialtjänsten

Uppföljning och utveckling av överflyttade missbrukare till Frösö behandlingshem (V 1999-2022)

Frösö behandlingshem

Projektledare: Avd.föreståndare Bo Cederberg, Frösö behandlingshem

Projektid: 1999-01-01--2000-06-30

Beviljade medel: 105 000 kronor

Frösö behandlingshem tar emot missbrukare som överflyttas från andra LVM-hem under pågående LVM-vårdtid. Syftet med projektet är att öka kunskaperna om den grupp missbrukare som flyttas mellan SiS institutioner. Projektet söker svar på bl.a. följande frågor: Finns det systematiska skillnader mellan denna grupp och SiS klienter i allmänhet? Vilken effekt, negativ eller positiv har överflyttningen på klienten? Kan placeringar enligt § 27 genomföras? Hur fungerar det fortsatta samarbetet med socialtjänsten? Är det relevant med en tillbaka flyttning av klienten till det LVM-hem han kom ifrån?

Utvecklingsprojekt som gäller både ungdoms- och missbrukarvården

Utvecklingsprojektet KIA (Ö 1996-2027)

IT-gruppen

Projektledare: Projektledare Magnus Larsson, IT-gruppen, Statens institutionsstyrelse

Projektid: 1997-01-01--1998-12-31

Beviljade medel: 9 200 000 kronor

Syftet med projektet är att ta fram ett klient- och institutionsadministrativt system samt att införa detta på samtliga institutioner. Systemet skall leda till en effektivisering av det administrativa arbetet kring en placering för både huvudkontoret och institutionerna samt till landets socialnämnder. Systemet skall följa den nuvarande handlägningsprocessen. Att datorisera handläggningen ger bättre möjligheter till systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten för att kunna garantera kvaliteten i den vård och behandling som bedrivs.

Beskrivning av institutioner och behandling (Ö 1998-2013)

FoU-enheten

Projektledare: Doktorand David Öberg, FoU-enheten, Statens institutionsstyrelse

Vetenskaplig ledare: Doktorand David Öberg, FoU-enheten, Statens institutionsstyrelse

Projekttid: 1998-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 570 000 kronor

Projektet syftar till att utifrån MAPS utveckla ett system för beskrivning av SiS institutioner och den där genomförda behandlingen. MAPS (Monitoring Area and Phase System) är ett system för beskrivning av de institutionella förutsättningarna för behandling och behandlingens genomförande och resultat. Systemet är utvecklat inom ramen för ett internationellt forskningsprojekt, Biomed II-IPTRP, där Sverige ingår tillsammans med nio andra europeiska länder. MAPS är konstruerat för att anpassas till och fungera ihop med SiS befintliga dokumentationssystem. Tillsammans med dessa erhålls systematiskt underlag för matchning, behandlingsplanering, kvalitetssäkring, självutvärdering, uppföljning, återfallsprevention och utvärdering.

Utvecklingsarbete inom ramen för nätverk i samverkan mellan institutionerna och planeringsavdelningen (Ö 1999-2027, Ö 1998-2016)

Planeringsenheten

Projektledare: Utredn.chef Peter Gerdman, Planeringsenheten, Statens institutionsstyrelse

Projekttid: 1999-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 600 000 kronor

Det övergripande syftet med nätverken är att ge de verksamhetsansvariga på institutionerna ett tydligt ansvar för utvecklingsarbetet inom de områden som nätverken omfattar. Erfarenheter och kunskaper från de olika nätverken skall ge ett planeringsunderlag för verksamhets-planering.

Nätverken är:

Utveckling av vården för flickor,

Utveckling av hälso- och sjukvårdsverksamheten,

Utveckling av vården av adoptivbarn,

Utveckling av vården för kvinnor med missbruksproblem,

Utvecklingen av verksamheten vid utredningsavdelningarna,

Utveckling av familje- och nätverksarbetet,

Utveckling av vården av de särskilt vårdkrävande ungdomarna,

Utveckling av vården av ungdomar med missbruksproblem,

Utveckling av den pedagogiska verksamheten och

Utveckling av vården av svårt psykiskt störda missbrukare.

SiS följer upp och utvärderar behandlingen av missbrukare och utsatta ungdomar (Ö 1998-2014, U 1995-2075, V 1994-2001, V 1995-2006)

FoU-enheten

Projektledare: Bitr.FoU-chef Kerstin Söderholm Carpelan, FoU-enheten, Statens institutionsstyrelse

Projekttid: 1998-01-01--1999-12-31

Beviljade medel: 9 637 000 kronor, varav 3 259 000 har utbetalats till institutionerna

För uppföljning och utvärdering av behandlingsarbetet vid SiS institutioner har system för beskrivning av klienter inom ungdoms- och missbrukarvården utvecklats och implementerats inom ramen för de sk. DOK-projekten, LVM-DOK och UNGDOK. LVM-DOK har utvecklats i samarbete med IKM, som ansvarar för DOK-systemet inom frivilligvården. Vid ungdomsinstitutionerna genomförs intervjuerna med hjälp av ett till svenska förhållanden tillämpat ADAD-formulär (Adolescent Drug Abuse Diagnosis). DOK-systemet används vid samtliga LVM-hem och ett 60-tal enheter inom den frivilliga missbrukarvården medan ADAD används vid samtliga särskilda ungdomshem. LVM-DOK har rapporterats 1996 och 1997. Den första ADAD-årsrapporten beräknas vara klar sommaren 1999. ADAD-intervjun vid inskrivning, som introducerades 1997, har kommit att integreras alltmer i institutionernas arbete. ADAD har också kommit att användas som ett hjälpmedel för utredning och behandlingsplanering. Samtliga LVM-institutioner använder olika formulär särskilt framtagna för tvångsvårdade klienter (Inskrivnings-, § 27/Överflyttnings- samt formulär vid Avslutad LVM-vård) sedan 1996.

Utvecklingsprojekt angående personal vid SiS-institutioner SiS-anställdas certifiering till internationell nivå (Ö 1999-2002)

Rällsögården

Projektledare: Inst. chef Harriet Lundefors, Rällsögården

Vetenskaplig ledare: Fil.dr Arne Gerdner

Projekttid: 1999-01-01--2000-12-31
Beviljade medel: 100 000 kronor

Projektet syftar till att understödja SiS-anställda behandlares certifiering till internationell nivå. Projektet är gemensamt för LVM- och LVU-institutioner. Certifieringen anger en grundläggande kompetensnivå utifrån 12 generella grundfunktioner i behandling. Den är oberoende av behandlingsmodell och utbildningssystem. Certifieringens betoning på både kunskaper och färdigheter och på de tolv generella grundfunktionerna medverkar till en struktur och en allsidighet i synen på yrkesrollen. Genom certifieringen erhålls en form av kvalitetsstämpel som är relevant för yrket. Hittills har 9 SiS-anställda från Sirius, Granhult, Rällsögården och Runnagården erhållit internationellt certifikat genom SCADB. Projektet är upplagt som regionala kurser.

Arbetsmiljö och psykisk arbetsbelastning hos personal på SiS-institutioner (Ö 1997-2024)

Projektledare: FD Madeleine Jeanneau, Centrum för hälso- och sjukvårdsutveckling
Vetenskaplig ledare: Professor Bengt-Åke Armelius, Inst. för tillämpad psykologi, Umeå univ.
Projekttid: 1997-01-01--2000-06-30
Beviljade medel: 900 000 kronor

Projektet syftar till att kartlägga och analysera arbetsmiljön för personal på några LVU- och LVM-enheter inom SiS. Bakgrunden är ett ofta uttalat behov av att undersöka arbetsplatser med besvärlig psykosocial miljö p g a att de som vårdas är mycket vårdkrävande personer med svår missbruksproblematik och/eller kriminalitet. De faktorer som gör att personalen kan fara illa är våldsbänagenheten och andra utagerandetendenser hos klienterna. Undersökningsmetoderna är valda så att man skall kunna få en allsidig genomlysning av hela arbetssituationen. Faktorer som undersöks är psykosocial arbetsmiljö och arbetsgruppsklimat, vårdideologi, arbetsmiljö och utbrändhet, personalens självbild samt deras känslor inför de vårdade. Data insamlas via enkäter. Personalgrupperna ges en snabb återkoppling av resultaten. De institutioner som undersöks är: Ryds Brunns skola, Stigbyskolan, Margaretelund, Gudhemsgården, Rällsögården, Långanässkolan, Fagared, Vemyra, Bärby, Brättegården, Folåsa, Björkbacken. Några ytterligare institutioner kan komma att inkluderas.